

VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS VILNIAUS APSKRITYJE

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Švietimo, kultūros ir sporto departamento
direktoriui Alminui Pakalniškiui

Kopija
Vilniaus miesto savivaldybės merui
Remigijui Šimašiui

TEIKIMAS

DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS ŠVIETIMO, KULTŪROS IR SPORTO DEPARTAMENTO DIREKTORIAUS 2017 M. BALANDŽIO 19 D. ĮSAKYMO NR. A15-983/17(2.1.4-KS) „DĖL 2017-2018 MOKSLO METŲ ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ, VYKLANČIŲ IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAS, GRUPIŲ SKAIČIAUS TVIRTINIMO“ PANAIKINIMO

2017 m. gegužės 3 d. Nr. 1T-12

Vilnius

Vyriausybės atstovė Vilniaus apskrityje (toliau – Vyriausybės atstovė), vykdydama savivaldybės administracinę priežiūrą, nustatė, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento direktorius 2017 m. balandžio 19 d. priėmė įsakymą Nr. A15-983/17(2.1.4-KS) „Dėl 2017-2018 mokslo metų švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, grupių skaičiaus tvirtinimo“ (toliau – Įsakymas), kurio 1 punktu įpareigojo 2017-2018 mokslo metais švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, vadovus komplektuojant grupes priimti į 1,5–3 metų amžiaus vaikų grupes ne mažiau kaip 18 vaikų ir į 3–4, 4–5, 5–6, 6–7 metų ir tokio amžiaus mišrias grupes – ne mažiau kaip 23 vaikus. Įsakymas priimtas viršijant kompetencijos ribas ir prieštarauja aukštesnės galios teisės aktų nuostatomis.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnis numato, jog visi viešojo administravimo subjektai savo veikloje privalo vadovautis *įstatymo viršenybės* principu. *Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais* (1 punktas).

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 58 straipsnis reglamentuoja savivaldybės institucijų įgaliojimus švietimo valdymo srityje. Minimo straipsnio 2 dalies 2 punktas kompetenciją organizuoti ikimokyklinį ugdymą, priešmokyklinį ugdymą, bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą ir profesinį orientavimą, kitą vaikų neformalųjį švietimą, suaugusiųjų neformalųjį švietimą priskiria savivaldybės vykdomajai institucijai (t. y. savivaldybės administracijos direktoriui arba jo pavaduotojui, jei tokiai pareigybei yra suteikti vykdomosios institucijos įgaliojimai). Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSĮ) 29 straipsnio 8 dalis be to numato, kad *savivaldybės administracijos direktorius tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais* (1 punktas) bei tiesiogiai

įgyvendindamas įstatymus, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimus, *gali* kreiptis į valstybinio administravimo subjektus, *leisti įsakymus, privalomus* savivaldybės administracijos struktūriniams padaliniais, seniūnijoms, į struktūrinius padalinius neįeinantiems valstybės tarnautojams, taip pat *jam priskirtos kompetencijos klausimais* – savivaldybės gyventojams ir *kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams* (2 punktas).

Pabrėžtina, kad nei VSĮ, nei kitų teisės aktų nuostatos nesuteikia teisės savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio – departamento – direktoriui priimti privalomojo pobūdžio teisės aktus – įsakymus, taikomus švietimo įstaigų vadovams. Viešosios teisės subjektų kompetencijos apibrėžtumo principas „*galima tai, kas nustatyta*“ kaip tik nustato, kad viešojo administravimo subjektai gali veikti tik teisės aktais jiems suteiktų įgalinimų ribose ir neturi teisės viršyti įstatyminės savo kompetencijos. Viešojo administravimo subjektų aktai, priimti viršijant kompetencijos ribas, yra neteisėti. VSĮ 4 straipsnio 1 dalies 6 punktas įtvirtina, jog vietos savivalda yra grindžiama *savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumu, t.y. savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla bei visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.*

Įvertinus tai, darytina išvada, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento direktorius viršijo savo kompetencijos ribas, toks aktas turi būti panaikintas.

Ginčijamas Įsakymas, be to, prieštarauja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 patvirtintai Lietuvos higienos normai HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 26 d. įsakymo Nr. V-93 redakcija) (toliau – Higienos norma). Higienos normos 5 punktas nustato, kad „*grupių sąrašai turi būti sudaromi neviršijant šioje higienos normoje pagal amžiaus grupes nurodyto vaikų skaičiaus: <...> nuo 2 iki 3 metų – ne daugiau kaip 15 vaikų* (5.3. p.); *nuo 3 metų iki pradinio ugdymo pradžios – ne daugiau kaip 20 vaikų* (5.4. p.) <...>“. Higienos normos 2 punkte nustatyta, jog šios higienos normos reikalavimai privalomi švietimo teikėjams, vykdančioms ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą, jų steigėjams bei kitiems šiame punkte išvardintiems subjektams, o Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 45 straipsnio 1 dalis numato, kad <...> *higienos norminių aktų ar kitų visuomenės sveikatos srities teisės aktų <...> pažeidimas užtraukia įspėjimą arba baudą asmenims nuo šešiasdešimt iki vieno šimto keturiasdešimt eurų ir baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo vieno šimto keturiasdešimt iki šešių šimtų eurų.*“

Atsižvelgiant į tai, akivaizdu, jog priimtu Įsakymu yra grubiai pažeidžiamos aukštesnės galios teisės normos bei galimai ir viešasis interesas – vaiko teisių į sveiką ir saugią ugdymosi aplinką užtikrinimas.

Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – VTAPI) 8 straipsnis reglamentuoja vaiko teisę būti sveikam, numatant jog ši teisė yra garantuojama tiek priemonėmis, leidžiančiomis sudaryti vaikui sveiką ir saugią aplinką (1 p.), tiek vaiko sveiko gyvenimo būdo ugdymu (informacija, švietimu ir kt.) (5 p.), tiek ir kitomis įstatymų nustatytais vaiko sveikatos apsaugos garantijomis bei lengvatomis (6 p.). VTAPI 57 straipsnis nustato fizinių ir juridinių asmenų atsakomybę už vaiko teisių pažeidimus. VTAPI 58 straipsnis išvardina eilę vaiko teisių apsaugą Lietuvoje užtikrinančių asmenų, tarp kurių yra ir vietos savivaldos institucijos (2 punktas). Todėl atvejai, kai savivaldybės viešojo administravimo subjektas, privalantis užtikrinti teisės aktais garantuojamas vaiko teises, priima aktą, galintį pažeisti jas, t. y. vaikų teises į tinkamą ikimokyklinį ar priešmokyklinį ugdymą, sveiką, saugią ir higienos normas atitinkančią aplinką, nėra pateisinami. Pabrėžtina, jog Higienos norma yra skirta būtent tam, jog apsaugotų socialiai labiau pažeidžiamą asmenų grupę – vaikus, užtikrinant jų sveikatos išsaugojimą, sudarant sąlygas vaikams augti ir vystytis saugioje bei sveikoje aplinkoje, t. y. nustatant maksimalų leistiną vaikų skaičių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse. Priimtas Įsakymas, įpareigojantis švietimo įstaigų vadovus viršyti nustatytą Higienos normoje kriterijų, ne tik didinant maksimalų vaikų skaičių grupėse, bet, priešingai nei numato aukštesnės

galios teisės aktai, komplektuojant grupes su minimaliu vaikų skaičiumi, viršijančiu maksimalų leistiną vaikų skaičių grupėse, yra visiškai nepagrįstas ir iškreipiantis galiojantį teisinį reglamentavimą.

Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja visų teisės aktų hierarchiją ir neleidžia poįstatyminiais teisės aktais reguliuoti santykių, kurie turi būti reguliuojami tik įstatymu, taip pat nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas įstatymais. Reikalavimas teisėkūros subjektams paisyti teisės aktų hierarchijos, *inter alia* reiškia, kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose. Žemesnės galios teisės aktu negalima pakeisti aukštesnės galios teisės akto ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su aukštesnės galios teisės akto normomis. Teisinės valstybės bei teisėtumo principai reiškia, jog turi būti užtikrinama teisės sistemos vidinė darna, teisės sistemoje negali būti teisės aktų, vienu metu skirtingai reglamentuojančių tuos pačius teisinius santykius.

Atsižvelgdama į tai, kad Įsakymas priimtas pažeidžiant aukštesnės galios teisės aktus bei viršijant įstatymais numatytą kompetenciją, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, s i ū l a u svarstyti Įsakymo panaikinimo klausimą.

Šis teikimas turi būti apsvarstytas per savaitę nuo teikimo gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą Vyriausybės atstovui turi būti pranešta per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos. Per nustatytą terminą atsisakius teikimą įvykdyti (nepranešus apie teikimo įvykdymą) Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktu, šį aktą skundžia atitinkamos kompetencijos teismui.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 4 straipsnio 9 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su šia informacija supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovė

Vilda Vaičiūnienė